

ΕΛΛΗΝΙΚ

ΑΔΕΛΦΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥ.

ΧΩΝ

ΕΛΛΗΝΙ

ΔΩΝ

ΝΟΣΟΚΟ.

ΜΩΝ

Υ
Γ
Ε
Ι
Α
Σ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΣ ΑΔΕΛΦΗ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΩΝ
(Ύψηλάντου 45-47)

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έτησία Συνδρομή Περιοδικού, διὰ τὸ ἐσωτερικὸν δρχ. 50

» διὰ τὸ ἐξωτερικὸν \$?

Τιμὴ τεύχους δρχ, 10

Διευθύνσεις συμφώνως τῷ Α. Ν. 1092

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ, Θεραπευτήριον «Εὐαγγελισμός», Ύψηλάντου 45 - 47

ΤΥΠΟΙΣ: ΤΥΠΟ - ΤΕΧΝΙΚΗ - OFFSET, Ε.Π.Ε, ΜΕΓΙΣΤΗΣ 24, ΚΑΛΛΙΘΕΑ ΤΗΛ. 968.32

Υπεύθυνος τυπογραφείου :

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΥΚΗΣ, Βεΐκου 46, Ἀθήναι - 402, Τηλ. 926.687

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Γ. ΠΑΤΡΙΝΕΛΗ: Ὁ ἐορτασμὸς μιᾶς μεγάλης ἐπετείου.

Μ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ: Διεθνὴς Σύνδεσμος Ἀδελφῶν F. Nightingale.

Σ. ΠΑΠΑΜΙΚΡΟΥΛΗ: 150 χρόνια ἀπὸ τὴν αὐγὴ τῆς Νοσηλευτικῆς
ὡς ἐπιστήμης.

ΑΙΚ. ΚΑΥΚΙΑ: F. Nightingale «Ὁργανώτρια - Διοικήτρια».

Ε. ΚΑΚΑΒΙΩΤΟΥ — ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ F. Nightingale εἰς
τὸν τομέα τῆς Δημοσίας Ὑγιεινῆς.

Σ. ΠΑΠΑΜΙΚΡΟΥΛΗ: Ἡ F. Nightingale ὡς παιδαγωγός.

Μ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ: Η. F. Nightingale ὡς Ἀδελφὴ τοῦ Στρατοῦ.

Α. ΡΑΓΙΑ: Ἡ F. Nightingale ὁμιλεῖ...

Α. ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ: F. Nightingale ἡ συγγραφεύς.

Ζ. ΤΣΟΥΚΑΛΑ - ΚΑΚΑΡΟΥΚΑ: Διαγωνισμὸς Σπουδαστριῶν Ἀδελ-
φῶν Νοσοκόμων καὶ Ἐπισκεπτριῶν.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

FLORENCE NIGHTINGALE

- ◇ Η έλαιογραφία αυτή έφιλοτεχνήθη ειδικῶς δια νά έκτεθῇ εἰς τὸ Συνέδριον τῶν I.C.N. τοῦ 1948.
- ◇ Τὸ παρὸν τεῦχος ἀφιερώνεται εἰς τὴν μνήμην τῆς FLORENCE NIGHTINGALE ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 150 ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς της.

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΜΙΑΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΠΕΤΕΙΟΥ

Χαιρετισμός τῆς Προέδρου τοῦ Ε.Σ.Δ.Ε.Ν.

Ἀγαπηταὶ Συνάδελφοι,

Τὸ Δ.Σ. τοῦ ΕΣΔΕΝ ἀπευθύνει ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν πρὸς ὅλες σας ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἐορτασμοῦ τῶν 150 χρόνων τῆς F.N. Αἱ δύο ἐορταστικαὶ ἐκδηλώσεις αἱ ὁποῖαι ἔλαβον χώραν εἰς τὸ «Δῶμα Βασιλεὺς Παῦλος» τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἰς τὸ τέλος τοῦ Μαΐου, μᾶς ἔδωσαν τὴν μεγάλην χαρὰ νὰ βρεθοῦμε κοντὰ σὺν τοῖς Ἀδελφείοις.

Ἦταν συγκινητικὴ ἡ εἰκόνα τῆς συγκειρώσεως τῶν ὅλων Ἀδελφῶν, ἰδιαίτερος δὲ τῶν νέων Ἀδελφῶν καὶ τῶν σπουδαστριῶν ὅλων τῶν Σχολῶν, γιὰ τὴν αἰνέσιν αἱ νέαι εἶναι ἡ χρυσὴ μας ἐλπίδα, ἡ ζωντανὴ ὑπόσχεσις γιὰ μιὰ καλύτερη αὔριον.

Τὸ ἔργο τῆς Florence Nightingale τὸ γνωρίζετε ὅλες ἀπὸ τὰ μαθήματα τῆς ἱστορίας τῆς Νοσηλείας. Πιθανὸν νὰ μὴ γνωρίζετε τὴν μεγάλην ἀγάπην πὺν εἶχε πρὸς τὰς ἀδελφὰς μαθητριάς. «Ὅσο ζοῦσε εἶχε πάντα ἐπαφὴν μαζί τους, ἄλλοτε προσωπικὴ καὶ ἄλλοτε δι' ἐπιστολῶν. Ἀς γυρίσωμεν 90 χρόνια πίσω γιὰ νὰ διαβάσωμε κατὰ ἀπὸ τὶς ἐπιστολὰς τῆς. Εἰς μίαν ἐπιστολὴν τῆς ἀπευθυνομένην πρὸς τὰς μαθητριάς τῆς προπαιδευτικῆς τὸν Μάϊον τοῦ 1833, γράφει:

«Ἀγαπημένες μου μαθήτριες· ὅλη μου ἡ ἀγάπη εἶναι μαζί σας. Θὰ ἤθελα νὰ βρεθῶ ἀνάμεσά σας γιὰ νὰ γνωρίσω τὴν κάθε μιὰ ἀπὸ σᾶς. Αὐτὸ θὰ ἦτο προτιμώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπικοινωνῶ μαζί σας δι' ἐπιστολῶν. Ἡ σκέψις μου εἶναι πάντα κοντά σας... Μὴ μένετε μόνον μετὰ τὰς γνώσεις ἐκεῖνας πὺν ἀποκτήσατε εἰς τὴν Σχολήν. Προχωρήστε περισσότερον. Προχωρεῖτε συνεχῶς.

«Ἦλθατε εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Ἀδελφῶν ὑπακούοντες σὲ μιὰ θαθεὰ σας ἐπιθυμίαν, σὲ τὴν ἀγάπην γιὰ τὸν ἄρρωστο. Εὐχομαι νὰ διατηρήσετε γιὰ πάντα αὐτὴν σας τὴν ἀγάπην».

Μὲ χαρὰ ξανάφερε σὲ τὴν μνήμην τῆς παλιᾶς ἀναμνήσεως ἡ Florence Nightingale καὶ θυμῆθηκε τὰ χρόνια πὺν ἐργαζόταν ἐκεῖνη σὲν ἀδελφὴν κοντὰ εἰς τὸν ἄρρωστο. Γράφει σὲ μιὰ ἐπιστολὴν τῆς:

«Ἡ μεγαλυτέρα ἱκανοποίησις πὺν εἶχα σὲ τὴν ζωὴν μου, ἦταν τὴν ἐποχὴν πὺν ἤμουν νέα Ἀδελφὴ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον καὶ μοῦ ἀνέθεσαν τὴν φροντίδα ἐνὸς θαλάμου ἀσθενῶν μετὰ τὰ βαρύτερα περιστατικά».

Σὲ μιὰ ἄλλῃ τῆς ἐπιστολὴν γράφει:

«Νὰ ἐνθυμῆσθε πάντοτε ὅτι ἡ Ἀδελφὴ χρειάζεται περισσότερον διὰ τοὺς βαρύνοντες πάσχοντες».

Τὸ 1903 ἔγραφε:

«Τώρα πὺν τὸ ἔργον τῆς Ἀδελφῆς ἔχει ἐδραιωθῆναι πλέον,, τώρα πὺν ἡ κοινὴ νομίζει ὅτι ἔχει ἐξασφαλίσει τὶς Ἀδελφές, τώρα ὑπάρχει ὁ κίνδυνος τῆς στασιμότητος καὶ μὴ ἐξελίξεως».

Δὲν σᾶς φαίνεται πὺς εἶναι πολὺν κοντὰ μας ἡ Florence Nightingale μ' αὐτὰς τὶς σκέψεις τῆς, τώρα πὺν ἀγωνιζόμεστε καὶ ἐμεῖς διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἀδελφῆς, πὺν συχνὰ ἀποκαρδιωνόμεστε ὅταν βλέπουμε τοὺς κόπους μας νὰ μὴ καρποφοροῦν;

Τὸ θέμα τῆς ἐνώσεως τῶν Ἀδελφῶν τὴν ἀπασχολοῦσε πολὺ, γράφει δὲ εἰς μίαν τῆς ἐπιστολῆς:

«Κάθε χρόνο ὁ ἀριθμὸς τῶν Διπλωματούχων ἀυξάνει χάρις εἰς τὰς Σχολὰς τῶν Ἀδελφῶν. Ἀς ἐνώσουμε ὅλες μαζί τὰ χέρια συναδελφικά. Εἴμαστε ὅλες ΜΙΑ ΑΔΕΛΦΗ».

Ἀς ἀγωνισθοῦμε ὅλες μαζί τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν, ἐνωμένες κατὰ ἀπὸ τὶς ὁδηγίαις τῆς Florence Nightingale, κατὰ ἀπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Ἐθνικοῦ Συνδέσμου τῶν Διπλωματούχων Ἀδελφῶν.

Ὁ Ἐθνικός μας Σύνδεσμος εἶναι ἐκεῖνος πὺν ἀντιπροσωπεύει ὅλας τὰς Ἀ-

πρέπειαν. β) Τὴν ἀγάπην καὶ στοργὴν πρὸς τὸν πλησίον. γ) Τὴν κατάλληλον ἐκπαίδευσιν. δ) Τὴν πείραν.

Ἐπίσης εἰς τὰ καθήκοντα ἀναφέρει:

- α) Ὅτι νοσηλεύει, βοηθεῖ καὶ ξεκουράζει τὸν πάσχοντα.
- β) Φροντίζει διὰ τὴν ὑγιεινὴν τοῦ περιβάλλοντος τοῦ ἀσθενοῦς.
- γ) Διδάσκει τὸν πάσχοντα καὶ τὰ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας.
- δ) Τονίζει τὸ θέμα τῆς ἐξατομικεύσεως τῆς διδασκαλίας, ὥστε νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ψυχολογικὸν καὶ τὸ μορφωτικὸν ἐπίπεδον ἐκάστου ἀτόμου κλπ.

Εἰς τὰς πολυτίμους ἐπιστολάς της ἀναφέρεται ἐπίσης χαρακτηριστικῶς ἡ ἐργασία καὶ ὁ τρόπος ἐκπαιδεύσεως τῶν Ἱεραποστόλων ὑγείας ὡς καὶ ὁ τρόπος ὑγειονολογικῆς διαπαιδαγωγήσεως εἰς πόλεις καὶ χωρία.

Τέλος εἰς τὸ βιβλίον της «Σημειώσεις Νοσηλευτικῆς» ἀναφέρονται πολὺ καθαρὰ θέματα ὑγιεινῆς κατ' οἶκον.

Δικαίως λοιπὸν ἡ Florence Nightingale δύναται νὰ θεωρηθῇ πρωτοπόρος καὶ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ θέματα Δημοσίας Ὑγιεινῆς, τὸσον εἰς τὸν στρατιωτικὸν ὅσον καὶ εἰς τὸν πολιτικὸν βίον.

Ε. ΚΑΚΑΒΙΩΤΟΥ —
ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ
Διδάσκουσα Ἀδελφῇ ΣΕΑΝ

ΠΗΓΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΕΙΣΑΙ:

Ἀποστολάκη: Σημειώσεις Ἱστορίας Νοσηλείας
Agnes e pgvey, «the story of the growth of nursing»

nursing»

Cardner: public health nursing

Goodnorw: nursing history

Saymer: a general history of nursing

Sayer: selected writings of Florence Nigthingale

Η FLORENCE NIGHTINGALE ΩΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ὁ ἐορτασμὸς τῶν ἐκατὸν πενήντα χρόνων ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς γεννήσεως τῆς Florence Nightingale, τῆς μεγάλης αὐτῆς γυναικείας μορφῆς τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, μᾶς ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ξαναδοῦμε τὸ ἔργο της μὲ τὴν προοπτικὴν ποὺ δημιουργήσῃ ἡ πάροδος τοῦ χρόνου.

Δυναμικὴ καὶ πολύπλευρος προσωπικότης, προικισμένη μὲ ἐξαίρετα ψυχικὰ διανοητικὰ καὶ σωματικὰ χαρίσματα, εὐτύχησε νὰ γεννηθῇ καὶ νὰ ἀναπτυχθῇ σὲ ἓνα περιβάλλον καλλιεργημένο ποὺ τῆς χάρισε μίαν ἀγωγὴν ἀρίστην ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Μὲ τὴν κατόπιν ζωὴν της ἐδικαίωσε τὸν ὅρισμόν ποὺ ἔδωσε διὰ τὴν καλλιέργεια - ἀγωγὴν (Culture) ἓνας μέγας φιλόσοφος καὶ παιδαγωγὸς τῆς ἐποχῆς μας, ὁ A.N. Whitehead: «Καλλιέργεια εἶναι ἡ δραστηριοποίησις τῆς σκέψεως καὶ ἡ δεκτικότης τῆς ψυχῆς εἰς τὸ ὥραϊον καὶ τὸ ἀγαθόν».

Ἐμπνεομένη ἀπὸ μίαν θαυτάτην εὐσέβειαν καὶ κινουμένη ἀπὸ ἀνθρωπιστικὰ ἰδεώδη, ἀφιέρωσε ὁλόκληρον τὸν ἑαυτὸν

της εἰς μίαν πολύπλευρον κοινωνικὴν δράσιν διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν συνανθρώπων της.

Ἐκπαίδευσις καὶ ὑγεία ἦσαν οἱ δύο τομεῖς εἰς τοὺς ὁποίους κυρίως κατηνάλωσε τὴν πολύτιμον δραστηριότητά της. Ὡς εἶναι φυσικόν, οἱ δύο αὐτοὶ τομεῖς εἶναι στενὰ συνδεδεμένοι μεταξύ των. Διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἀνάγκας τῆς ὑγείας τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ λαοῦ της, χρειάστηκε νὰ ἐκπαιδεύσῃ στρατιώτας, βοηθητικὸ προσωπικό, ὑπαλλήλους, ομάδας γυναικῶν τῆς συγχρόνου της κοινωνίας, καὶ κυρίως Ἀδελφὰς Νοσοκόμους. Καί, ἐὰν ἐκπαίδευσις εἶναι ἀλλαγὴ συμπεριφορᾶς, ὅπως λέγει ὁ A. N. Whitehead, τότε ἐπέδρασεν παιδευτικῶς ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τῆς ἐποχῆς της, τῶν ὑπουργῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν, τῶν ἱατρῶν καὶ ὄλων ἐκείνων οἱ ὅποιοι, ἐνῶ ἡμπόδισαν τὸ ἔργον της εἰς τὴν ἀρχὴν, ἔγιναν ἀργότερα οἱ στενοὶ συνεργάται της.

Ἀλλὰ ὁ καλὸς παιδαγωγὸς εἶναι ἓνας αἰώνιος μαθητὴς καὶ ἡ Florence Nightingale

le ήταν μία τυπική μαθήτρια εις ὅλην τῆς τῆν ζωή. Ἡ αὐτοαγωγή, ἔλεγε, δὲν σταματᾷ ποτέ· καὶ παρώτρυνε τὶς Ἀδελφές νὰ μορφώνωνται συνεχῶς. «Ἀπαιτεῖται μία ὁλόκληρη ζωὴ διὰ νὰ μάθῃς Νοσηλευτική», ἔλεγε. «Πρέπει νὰ προσδεύωμε συνεχῶς».

Πόσο ἀληθινὸ εἶναι καὶ σήμερα αὐτό! Μὲ τὶς συνεχεῖς προόδους τῆς τεχνολογίας καὶ τῆς θεραπευτικῆς ἔχομε πάντα τόσα νέα πράγματα ποὺ πρέπει νὰ μάθωμε, ὅχι μόνο γιὰ τὸν ἑαυτὸ μας ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ διδάξωμε εἰς τοὺς ἄλλους.

Τὴν Ἀδελφὴν τὴν ὠραματίσθη διδάσκαλον ἡ Florence Nightingale. Διδάσκαλον ἄλλων Ἀδελφῶν ἀλλὰ καὶ παντοειδοῦς βοηθητικοῦ προσωπικοῦ, τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν συγγενῶν των, ἀκόμη δὲ καὶ τοῦ εὐρυτέρου κοινοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας. «Καμιὰ πραγματικὴ Ἀδελφὴ δὲν πρέπει νὰ χι-σθάνεται ἡσυχὴ μέχρις ὅτου κάθε μητέρα μάθῃ πῶς νὰ διατρέφῃ καὶ νὰ περιποιηται τὰ παιδιὰ τῆς, οὕτως ὥστε νὰ τοὺς ἐξασφαλίσῃ τὴν καλλιτέραν δυνατὴν ὑγείαν». Ἡ εὐρύτης μὲ τὴν ὁποίαν ἔδλεπε τὸ ἔργον τῆς Ἀδελφῆς καταφαίνεται εἰς τὸν ὅρισμόν τῆς Νοσηλευτικῆς ποὺ ἡ ἰδία ἔδωσε: «Νοσηλευτικὴ εἶναι τὸ νὰ βοηθῇ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ζοῦν» καὶ ἀκόμη εἰς τὸν ὅρισμόν τῆς Ἀδελφῆς Νοσοκόμου: «Ἀπόστολος τῆς ὑγείας καὶ διδάσκαλος ἀσθενῶν καὶ ὑγειῶν». Δι' αὐτὸ παρατρύνει τὶς Ἀδελφές τῆς λέγοντας: «Διδάσκομε μὲ τὸ τί εἴμεθα ἡμεῖς αἱ ἴδιαι. Ὁχι αὐτὰ ποὺ λέμε, ἀλλὰ αὐτὰ ποὺ κάνομε εἶναι ἡ διδασκαλία μας».

Ἀναμφιβόλως ὁ κλάδος τῆς ἐκπαιδεύσεως μὲ τὸν ὁποῖον ἡ Florence Nightingale συνέδεσε ἱστορικὰ τὸ ὄνομά τῆς εἶναι ὁ τῆς Νοσηλευτικῆς. Ὅταν μετὰ τὸν Κριμαϊκὸ πόλεμο ὁ ἀγγλικὸς λαὸς ἔθεσε εἰς διάθεσίν τῆς τὸ μεγάλο γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ποσὸν τῶν 45.000 χρυσῶν λιρῶν, δὲν ἐδίστασε οὐδὲ ἐπὶ στιγμῆς πῶς νὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ. Ἰδρυσε μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ τὴν πρώτην Σχολὴν Νοσοκόμων εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ. Ἐνα χρόνον πρίν, τὸ 1850, ἡ Madame de Gasparin ἰδρυσε εἰς τὴν Λωζάνην τῆς Ἑλβετίας τὴν Σχολὴν «La Source», ἡ ὁποία λειτουργεῖ μὲν ἀκόμη καὶ σήμερα, ἀλλὰ ἡ ἀκτινοβολία τῆς δὲν ξεπέρασε τὰ

ὅρια τῆς Ἑλβετίας — ἂν ξεπέρασε καὶ αὐτὰ τῆς Λωζάνης.

Ἡ Σχολὴ ποὺ ἰδρυσε ἡ Nightingale ἐπέτυχε, καὶ ἐπέτυχε διότι ἦταν τέλεια προγραμματισμένη καὶ προσηρμοσμένη στὶς συνθῆκες καὶ τὰ μέσα τῆς ἐποχῆς. Ἡ Nightingale προσήρτησε τὴν Σχολὴν τῆς εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ κατὰ τὸν ἴδιον ἀκριβῶς τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἦτο προσηρτημένη τὴν ἐποχὴ ἐκείνη καὶ ἡ ἱατρικὴ Σχολὴ εἰς τὸ αὐτὸ Νοσοκομεῖον.

Ἡ Σχολὴ ἦτο ἀνεξάρτητος, ἐφ' ὅσον εἶχε ἴδιον κεφάλαιον καὶ ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ἦτο ἡ δημιουργία μορφωμένων Νοσοκόμων ἱκανῶν νὰ μεταλαμπαδεύσουν τὸ φῶς τῆς Νοσηλευτικῆς Τέχνης καὶ εἰς ἄλλας ἰδρύματα εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὸ ἐξωτερικόν.

Ἡ ἐκλογὴ τῶν μαθητριῶν ἦτο πολὺ αὐστηρά. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ ἐπιλογὴ των κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Τὸ ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα ἦτο τέλεια ὀργανωμένο ἡ δὲ παρακολούθησις τῆς ἐφαρμογῆς του συνεχῆς καὶ ἐπιμελημένη. Ἦταν μία ἐκπαίδευσις οὐσιαστικὰ ἀφορῶσα τὴν διάνοιαν, τὴν καρδίαν καὶ τὸ χέρι τῆς μαθητρίας. Ἀγωγή τοῦ ὅλου ἀνθρώπου ὅπως ὑπεστήριξε ἀργότερα εἰς τὸ ἐξαίρετον βιβλίον του «ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ» (Total Education) ὁ διευθυντὴς τοῦ παιδαγωγικοῦ τμήματος εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ὁξφόρδης M. L. Jacks. Οἱ γνώσεις ποὺ ἐπαιρνε ἡ μαθήτρια ἦταν καλῶς αἰτιολογημέναι, ἡ πρακτικὴ τῆς ἀσκήσεως ἀριστα ὀργανωμένη καὶ κατευθυνομένη συνεχῶς, ἡ δὲ διαμόρφωσις τοῦ χαρακτῆρος τῆς κάθε μιᾶς ἐκ τῶν μαθητριῶν τῆς ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς ἰδιαίτερας προσοχῆς τῆς.

Ἐνα μεγάλο μέρος τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος τῆς Nightingale ἀσφαλῶς ὠφείλετο εἰς τὴν προσεκτικὴν ἐπιλογὴν τῶν μαθητριῶν. Πίστευε πῶς ἡ Ἀδελφὴ πρέπει νὰ ἔχῃ μίαν ἰσχυράν ἐσωτερικὴν κλίσιν διὰ τὴν ἐργασίαν αὐτήν. Μίαν κλίσιν ἐδραιωμένην εἰς ἓνα τριπλὸν κίνητρον. «Φυσικόν, διανοητικόν, θρησκευτικόν». «Δὲν ἡμποροῦμε νὰ σᾶς δώσωμε αὐτὸ ποὺ δὲν ἔχετε μέσα σας», ἔλεγε στὶς ἀδελφές σας». Προσπαθοῦμε νὰ κινητοποιήσωμε τὶς δυνάμεις ποὺ ἔχετε μέσα σας.

Ἡ ἐκπαίδευσίς σας εἰς τὴν Σχολὴν ἔχει σκοπὸν νὰ σᾶς δώσῃ τὴν ἱκανότητα νὰ χρησιμοποιήσετε τὸν πλοῦτον αὐτὸν ποῦ ἡ κάθε μιά σας διαθέτει».

Ἔτσι ἡ Nightingale ἀνεδείχθη μία ἐξαίρετος παιδαγωγός, μολονότι δὲν εἶχε ἀκολουθήσει παιδαγωγικὰς σπουδὰς ὅπως τὰς γνωρίζομεν σήμερον. Εἶχε θεθαίως εὐρυτάτην καλλιέργειαν, ἀγάπην εἰς τὸν συνάνθρωπόν της, πίστιν ἰσχυράν καὶ ἀφάνταστον διορατικότητα.

Μέσα εἰς τὴν φρίκην τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου καὶ τὶς ἀπερίγραπτες συνθήκας νοσηλείας τῶν τραυματιῶν καὶ τῶν ἀσθενῶν εἰς τοὺς στρατῶνες - Νοσοκομεῖον τοῦ Σκούταρι, ὅπου «τόσες ζωὲς ἀνθρώπινες χάθηκαν ἀπὸ ἄγνοια καὶ ἀμέλεια», ὅπως ἡ ἴδια ἔλεγε συχνά, συνειδητοποίησε τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκπαιδεύσεως Νοσοκόμων. Γύρισε ἀπὸ τὴν Κριμαία μὲ τὸ ὄραμα μιᾶς Σχολῆς. Μιᾶς Σχολῆς Νοσοκόμων ποῦ θὰ ἐξεπαίδευε νέες γυναῖκες, ἀνώτερες, σοδαρές, μορφωμένες, ἐμπνευσμένες καὶ ἱκανὲς νὰ ἐμπνεύσουν ἄλλους. Ἡ Σχολὴ αὐτὴ θὰ γινώταν τὸ ἀσφαλέστερο θεμέλιον τῆς νοσοκομειακῆς μεταρρυθμίσεως ποῦ σχεδίαζε.

Τὰ γεγονότα ποῦ ἐπηκολούθησαν τὴν ἐδικαίωσαν πλήρως. Σὲ λίγα χρόνια αἱ Ἀδελφαὶ αὐταί, τόσο καλὰ καὶ οὐσιαστικὰ ἐκπαιδευμένες, σκορπίστηκαν σὲ ὅλο τὸν κόσμον μεταλαμπαδεύοντας τὸ φῶς τῆς νοσηλευτικῆς γνώσεως, καὶ ἄλλαξαν τὴν ὄψιν τῶν Νοσοκομείων. Ἐκατὸ χρόνια μετὰ, στὴ σημερινὴ ἐποχὴ μας, πόσον εὐτυχεῖς

θὰ ἦμεθα ἂν κάθε ἀπόφοιτος τῶν Σχολῶν μας ἐπετύγγανε νὰ ἀλλάξῃ πρὸς τὸ καλλίτερον τὴν ὄψιν τοῦ θαλάμου της, ἐφαρμόζουσα ὅλα ἐκεῖνα ποῦ ἔμαθε.

Περνᾷ καὶ σήμερα κρίσι ἡ νοσηλευτικὴ ἐκπαίδευσις. Βρίσκεται στὸ σταυροδρόμι μεταξὺ τῆς Τεχνικῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς πλήρους Πανεπιστημιακῆς μορφώσεως ἀφ' ἑτέρου.

Πιστεύομε οἱ Ἀδελφές ὅτι ἡ Πανεπιστημιακὴ μόρφωσις εἶναι ἀπαραίτητος προπαρασκευὴ γιὰ τὸ ἔργον μας; Θὰ πρέπη νὰ τὸ δείξωμε στὴν ἐργασία μας τὴν καθημερινή. Θὰ πρέπη νὰ τὸ ἀποδείξωμε μὲ τὴν συμπεριφορὰ μας. Ἄραγε σκεπτόμεθα πόσο κακὸ κάνομε στὴν ἐργασία μας ὅταν ἀπερίσκεπτα ἀποθαρρύνομε τῆς νέες Διπλωματοῦχες, ἢ ἀκόμη τὶς σπουδάστριες ποῦ μᾶς ἐμπιστεύονται οἱ Σχολές νὰ τὶς ἐκπαιδεύσωμε, λέγοντας εἰς αὐτὰς ὅτι αὐτὰ ποῦ ἔμαθαν στὴ Σχολὴ εἶναι γιὰ τὸ Ἀμφιθέατρο;

Ἄς ὀναλογισθῶμεν ὅλες τῆς εὐθύνες μας καὶ ἄς προσπαθήσωμε νὰ διατηρήσωμε στὴν ἐργασία μας ὅ,τι εἶναι ἀναντικατάστατο, ἀπὸ τὴν παράδοσιν καὶ τὴν κληρονομίαν ποῦ μᾶς ἔφησεν ἡ Florence Nightingale, ἀλλὰ καὶ αἱ Ἑλληνίδες πρωτοπόροι Ἀδελφαί μας, καθὼς συγχονίζομε τὸ ἐκπαιδευτικὸν μας σύστημα πρὸς νέας κατευθύνσεις.

ΣΤΑΥΡ. ΠΑΠΑΜΙΚΡΟΥΔΗ
Διευθύνουσα σπουδῶν Σχολῆς Ε.Ε.Σ.

Η FLORENCE NIGHTINGALE ΩΣ ΑΔΕΛΦΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

Ὅταν ἐξερράγη ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος τὸν Μάρτιον τοῦ 1854 ἀσφαλῶς ἡ Florence Nightingale δὲν θὰ μπορούσε νὰ φαντασθῇ τὸν ζωτικὸν ρόλον ποῦ ἔμελλε νὰ παίξῃ εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν στρατιωτικῶν Νοσοκομείων. Δὲν θὰ μπορούσε νὰ φαντασθῇ πόσο μεγάλη εὐκαιρία θὰ τῆς προσέφερε αὐτὸς ὁ πόλεμος, πόσο ζωτικὴ θὰ ἦτο ἡ συμβολὴ της εἰς τὴν νοσηλείαν τῶν τραυματισθέντων καὶ ἀσθενούντων στρατιωτῶν.

Πόσους στρατιώτας θὰ ἔσωζε ἀπὸ βέβαιον θάνατον, πόσο θαθιά θὰ πονοῦσε γιὰ τὸν ἄδικον χαμὸ ὅλων ἐκείνων ποῦ πέθαναν παρημελημένοι.

Μὲ τὴν ἐναρξιν τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου ἡ σκέψις ὁλοκλήρου τοῦ Ἀγγλικοῦ πληθυσμοῦ ἦταν κοντὰ στοὺς στρατιώτας ποῦ πολεμοῦσαν μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα τους, στὴν Κριμαία. Διάφορες φήμες κυκλοφοροῦσιν στὴν Ἀγγλίαν σχετικὰ μὲ τὴν ἔλλει-